

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้า มีดังนี้

1. หลักการพลศึกษา
 - 1.1 ความหมายของพลศึกษา
 - 1.2 ปรัชญาการสอนพลศึกษา
 - 1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับพลศึกษา
 - 1.4 เป้าหมายของพลศึกษา
 - 1.5 ภาวะผู้นำทางการกีฬา
2. หลักสูตรการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
 - 2.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 2.2 ความสำคัญของหลักสูตร
 - 2.3 ลักษณะของหลักสูตรที่ดี
 - 2.4 องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 2.5 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
 - 2.6 ธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
 - 2.7 วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
 - 2.8 คุณภาพผู้เรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)
 - 2.9 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
3. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา
 - 3.1 คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนา
 - 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา

3.3 พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนพลศึกษา

3.3.1) การเตรียมการสอน

3.3.2) การจัดการเรียนการสอน

3.3.3) การใช้สื่อการเรียนการสอน

3.3.4) การวัดและประเมินผล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักการพลศึกษา

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527, หน้า 1-2) กล่าวว่า การพลศึกษาเป็นการศึกษาที่สำคัญส่วนหนึ่งของหลักสูตร ในการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเจริญเติบโตและมีการพัฒนาตามจุดหมายปลายทางที่โรงเรียนได้วางไว้ การพลศึกษาอาจจะกล่าวได้ว่า “ เป็นกระบวนการศึกษาอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการเจริญงอกงามและมีการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยอาศัยกิจกรรมพลศึกษาที่ได้เลือกเฟ้นแล้ว เป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ ” การพลศึกษาในระบบโรงเรียนนั้น จุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งก็คือ ต้องการให้เด็กมีความเข้าใจและออกกำลังกายเป็นกิจนิสัยในชีวิตประจำวัน

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ในการประชุมสามัญสมัยที่ 20 ณ กรุงปารีส เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2521 ได้มีมติให้ประกาศนโยบายด้านพลศึกษาและกีฬา เพื่อให้บรรดาประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักไว้ ดังนี้ (นิโคเดชน์ เชิดพุทธ, ม.ป.ป., หน้า 69 – 70)

1. สหประชาชาติได้รับรองเรื่องศักดิ์ศรีและคุณค่าของบุคคลตามหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งเจตนารมณ์แน่วแน่ ในอันที่จะพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต
2. โดยนัยแห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน มนุษย์ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ เพศ ผิว ภาษา ศาสนา ลัทธิการเมือง สังคม ฐานะ และชาติกำเนิด ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ
3. บุคคลย่อมมีอิสระในการพัฒนาร่างกาย สติปัญญาและจริยธรรม ตามสิทธิของตน รวมถึงโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับพลศึกษาและกีฬาได้ตามเอกัตภาพ
4. เมื่อบุคคลได้รับการพัฒนาในด้านร่างกาย สติปัญญา และจริยธรรมให้มีคุณภาพเลิศแล้ว ย่อมจะช่วยการพัฒนาประเทศได้ในที่สุด
5. พลศึกษาและกีฬาเป็นบทบาทสำคัญในอันที่จะช่วยปลูกฝังค่านิยมเบื้องต้น เพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ
6. พลศึกษาและกีฬาจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ทั้งในแง่บุคคลและส่วนรวม โดยช่วยเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจ ความสามัคคี ภาวดีรภาพ ความเคารพ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนบูรณภาพและศักดิ์ศรีของบุคคล
7. เป็นความรับผิดชอบและพันธกรณีร่วมกันระหว่างประเทศมหาอำนาจ และประเทศกำลังพัฒนาในอันที่จะลดความแตกแยกที่มีอยู่ด้วยพลศึกษาและกีฬา
8. การที่จะผสมผสานพลศึกษาและกีฬาให้กลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติได้นั้น ย่อมจะต้องส่งเสริม รักษาไว้ และใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษยชาติให้ได้มากที่สุด

9. แม้ว่ารูปแบบของการพลศึกษาและโครงสร้างของกีฬาแต่ละชาติจะแตกต่างกัน แต่คุณค่าที่ปรากฏแน่ชัดก็คือ พลศึกษาและกีฬาไม่เพียงแต่ช่วยให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงเท่านั้น แต่ยังช่วยให้บุคคลได้พัฒนาตนเองสู่คุณภาพที่สมบูรณ์ที่สุดอีกด้วย

10. แต่ละประเทศพึงพยายามส่งเสริมให้บุคคลได้รับสิทธิในทางพลศึกษาและกีฬาโดยทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

11. องค์การต่าง ๆ ทั้งในระดับรัฐบาลและเอกชนพึงรับผิดชอบต่อพลศึกษาและกีฬาเพื่อเสริมสร้างสันติภาพและมิตรภาพต่อกัน

ความหมายของพลศึกษา

จอร์จ ดี เพียร์ซ (2527, หน้า 2) ให้ความหมายว่า พลศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการเจริญงอกงามและมีการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยอาศัยกิจกรรมพลศึกษาที่ได้เลือกเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้

ไพรวลัย ตันลาพุด (2530, หน้า 35) กล่าวว่า พลศึกษามาจากคำว่า “พละ” และ “ศึกษา” แปลว่า กำลัง ส่วนคำว่า “ศึกษา” แปลว่า เล่าเรียน “พลศึกษา” แปลตามรูปศัพท์ หมายถึง การศึกษาเล่าเรียนในการบำรุงร่างกายโดยออกกำลังกาย

ศักดิ์ชาย ทักษุวรรณ (2530, หน้า 28) ให้ความหมายว่า พลศึกษา หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับร่างกายและการทำงานของร่างกายซึ่งการศึกษาถึงสภาวะที่ร่างกายไม่มีการเคลื่อนไหว คือ ศึกษากายวิภาควิทยา (Anatomy) สรีรวิทยา (Physiology) และสภาวะของจิต (A state of mind) ส่วนการศึกษางานของร่างกายเป็นการศึกษาถึงสภาวะที่ร่างกายเคลื่อนไหว (Degree of Performances) จำเป็นต้องอาศัยหลักของสรีรวิทยาการของร่างกาย (Physiology of Exercise) กลไกการเรียนรู้ (Motor - Learning) และชีวกลศาสตร์ (Biomechanics) เข้าด้วยกัน อีกทั้งศึกษาผลกระทบของสรีรวิทยาการออกกำลังกายที่มีต่อสภาวะจิตวิทยา และการบำรุงรักษาร่างกายให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า “พลศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการเจริญงอกงามและมีการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยการออกกำลังกาย”

ปรัชญาการสอนพลศึกษา

จรรยา แก่นวงษ์คำ (2523, หน้า 15) ให้ความหมายว่า ปรัชญาพลศึกษา หมายถึง แนวความคิดหรือความเชื่อ ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการพลศึกษาโดยต้องการเอื้ออำนวยให้เกิดประโยชน์ในสิ่งที่หวังไว้

เชษฐ ธีรานนท์ (2525, หน้า 11-15) ให้ความหมายว่า ปรัชญาพลศึกษา หมายถึง แนวความคิดหรือความเชื่อ ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการพลศึกษา โดยต้องการเอื้ออำนวยให้เกิดประโยชน์ในสิ่งที่หวังไว้ ปรัชญาสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหลักสูตรและการสอนพลศึกษามี 5 สาขา ดังนี้

1. ปรัชญาจิตนิยม (Idealism) มีความเชื่อเกี่ยวกับจักรวาล ความเป็นจริงและพลังของมนุษย์ในการให้เหตุผล มุ่งในแง่ของจิตใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเชื่อว่า ความรู้มีคุณค่า อยู่ในตัวของมันเอง จึงเน้นเรื่องการเรียนรู้ การใช้สมองและสติปัญญา ความคิดนี้มีอิทธิพลต่อความมุ่งหมายของการศึกษา คือ ทำให้มีการเน้นเรื่องการเรียนรู้มากกว่าอย่างอื่น ครูมีบทบาทสอนให้เด็กเกิดความรู้ เพื่อพัฒนาจิตใจให้พัฒนาออกทางความคิดอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสอนที่เน้นตัวครู สำหรับในวิชาพลศึกษา ควรให้ผู้เรียนได้เกิดพัฒนาการทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์และสังคม

2. ปรัชญาสัจนิยม (Realism) มีความเชื่อและยอมรับโลกของวัตถุหรือโลกตามธรรมชาติ กฎของธรรมชาติสำคัญที่สุดในจักรวาล มีหน้าที่ควบคุมโลกของวัตถุ ผลของความเชื่อนี้ทำให้เกิดกระบวนการของวิทยาศาสตร์ขึ้นสำหรับวิธีค้นหาความรู้นั้น คือ การสังเกตและวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เชื่อว่า การศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อแสวงหาความรู้ เมื่อได้ความรู้แล้วก็นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ การศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเข้าใจในโลกที่แท้จริงและสามารถปรับตัวให้กับโลกที่แท้จริงนั้นด้วยประสบการณ์ในการเรียนรู้จะถูกจัดรูปแบบให้สัมพันธ์กับปัญหาของโลกภายนอก สำหรับในวิชาพลศึกษาจะเป็นวิชาที่ช่วยเตรียมตัวผู้เรียนเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับโลกในการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้กับผู้เรียนสามารถตรวจสอบคุณค่าด้วยการวิจัยทางการศึกษา การวัดและประเมินผลจะวัดตามจุดหมายของการสอนจะเน้นทักษะพื้นฐานของเกณฑ์และกิจกรรมต่าง ๆ โดยแยกทักษะออกเป็น ส่วนประกอบย่อย ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง และสามารถปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้นนำไปใช้ในสถานการณ์การเล่นจริง การสอนจะเน้นที่ผู้เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบแก้ปัญหา

3. ปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) มีความเชื่อว่าความรู้และประสบการณ์ทำให้เราสามารถค้นพบความจริง และความจริงของวันนี้อาจเป็นความเท็จของวันพรุ่งนี้ ปรัชญานี้มีความเชื่อมั่นในวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาหรือหาความรู้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เชื่อว่าบุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเกิดจากการค้นคว้าและเข้าไปมีส่วนกับ

กิจกรรมนั้น ๆ ดังนั้นการสอนจึงมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะ ตลอดจนการแก้ปัญหาตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในชีวิตจริง สำหรับในวิชาพลศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะเป็นผู้นำและกระตุ้นให้ผู้เรียนให้อยากเรียน กิจกรรมพลศึกษาต่าง ๆ จะถูกจัดตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ครูมีหน้าที่แนะนำให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่เหมาะสม โดยไม่บังคับว่าผู้เรียนจะต้องกระทำตามที่ครูต้องการ ในการจัดกิจกรรมจะมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน มีการใช้วิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ กิจกรรมต่าง ๆ มาช่วยในการจัดการเรียนการสอน

4. ปรัชญาธรรมชาตินิยม (Naturalism) มีความเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมาจากธรรมชาติ การเรียนได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ตามความพึงพอใจและความสามารถของแต่ละบุคคล คุณค่าของสังคมส่วนรวมมาจากบุคคลแต่ละบุคคลในสังคมนั้น ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เชื่อว่าการเรียนจะเป็นไปตามความพึงพอใจและความต้องการตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล ครูจะต้องศึกษาว่าผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้อย่างไรและจะต้องตระหนักเสมอว่าธรรมชาติสร้างบุคคลให้มีความแตกต่างกัน ผู้เรียนแต่ละคนมีความต้องการในการเรียนรู้แตกต่างกัน รวมทั้งมีความต้องการในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมเฉพาะตัว ครูจะทำหน้าที่เพียงชี้แนะให้ผู้เรียนได้ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อการแสวงหาความรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สำหรับวิชาพลศึกษาการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน และจัดตามขั้นตอนการพัฒนาการเจริญเติบโตของธรรมชาติ

5. ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) เชื่อว่า มนุษย์คือสิ่งสำคัญที่สุด มนุษย์เป็นผู้กำหนดทุกสิ่งทุกอย่างและรับผิดชอบในการกระทำของตน ตลอดจนสามารถตัดสินใจและสร้างทุกสิ่งทุกอย่าง และรับผิดชอบการกระทำของตน ตลอดจนสามารถตัดสินใจและสร้างระบบค่านิยมของสังคมได้ด้วยตนเอง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เชื่อว่า บุคคลคือผู้ที่ค้นพบความเป็นตัวของตัวเอง ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องจัดสภาพแวดล้อม ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าสิ่งที่ต้องการรู้ตามความสนใจของแต่ละบุคคล ผู้สอนมีหน้าที่คอยกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบความจริงในสิ่งที่ต้องการรู้อย่างมีเหตุผล และต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองตัดสินใจ ทั้งนี้กิจกรรมที่จัดไว้จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย สำหรับในวิชาพลศึกษาตามความเชื่อของปรัชญานี้ การจัดกิจกรรมพลศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกหลาย ๆ กิจกรรม ทั้งกิจกรรมประเภทบุคคลและประเภททีม การเลือกกิจกรรมของผู้เรียนจะเป็นไปตามความสามารถและความสนใจ และเมื่อเลือกกิจกรรมใด

แล้ว จะต้องรับผิดชอบในการกำหนดแนวทางการประเมินผลความก้าวหน้า ทั้งนี้โดยครูคอย ส่งเสริม กระตุ้น แนะนำ การสอนจะเน้นที่ตัวผู้เรียนมากที่สุด

วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2529, หน้า 12-13) ให้ความหมายว่า ปรัชญาเป็นวิชาที่ว่าด้วยความคิดการวิเคราะห์ วิจัยอย่างมีเหตุผล สามารถชี้ถูกผิดได้อย่างมีหลักเกณฑ์ ปรัชญาเป็น แม่ของศาสตร์ทั้งหลาย เพราะว่าจุดกำเนิดของศาสตร์ที่เกิดจากการที่มนุษย์มีความสนใจใคร่รู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานธรรมชาติ เมื่ออยากรู้ก็แสวงหาคำตอบเพื่อตอบสนองความอยากรู้ (ด้วยการคิด) เมื่อแสวงหาจะพบคำตอบซึ่งเรียกว่า “สัจธรรม” (ความจริง) ต่อมาจึงแตกออกเป็นศาสตร์สาขา ต่าง ๆ ปรัชญาทุกสาขาจะมีอิทธิพลต่อการศึกษาและการสอน และความสามารถในการทำ ความเข้าใจ การแก้ไขปัญหาและสามารถนำไปเชื่อมโยงกับการสอน ตลอดจนเป็นแนวทางใน การพัฒนาตนเองและท้ายสุดจะเกิดเป็นปรัชญาประจำตัวขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน พลศึกษามี 5 สาขา คือ

1. ปรัชญาจิตนิยม (Idealism)
2. ปรัชญาสัจนิยม (Realism)
3. ปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism)
4. ปรัชญาธรรมชาตินิยม (Naturalism)
5. ปรัชญาอัตถิภาวะนิยม (Existentialism)

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับพลศึกษา

ฟอง เกิดแก้ว (2520, หน้า 68-70) กล่าวว่า การเรียนการสอนพลศึกษาที่ก่อให้เกิด ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ มีกฎดังนี้

1. กฎการเรียนรู้เกี่ยวกับความพร้อม (Law of Readiness)

กฎการเรียนรู้เกี่ยวกับความพร้อม เมื่อร่างกายมีความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมย่อม ก่อให้เกิดความพอใจในทางพลศึกษา ความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจในการที่จะเรียน จะต้อง มีวุฒิภาวะและมีเหตุ ส่วนทางร่างกาย ความพร้อมทำให้มีการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ หรือฝึกให้มีใน กิจกรรมนั้น ๆ เช่น ความแข็งแรง ความทนทาน ความว่องไว

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise)

ถ้าหากร่างกายได้กระทำพฤติกรรมใดซ้ำ ๆ อยู่เสมอ จะมีผลให้ร่างกายฝึก พฤติกรรมนั้นติดตัว ในทางตรงกันข้ามพฤติกรรมที่ร่างกายไม่ค่อยได้ใช้พฤติกรรมนั้นก็มีที่หาว่าจะ ถูกลืมไป ถ้าไม่ลืมก็ไม่อาจจะกระทำได้ถูกสมบูรณ์นักจากกฎในข้อนี้การเรียนพลศึกษาให้ได้ผลดี

ต้องให้กล้ามเนื้อได้มีการฝึกบ่อย ๆ สมรรถภาพจะดีขึ้น การเคลื่อนไหวดีขึ้น และมีผลให้ทักษะดีขึ้นด้วย

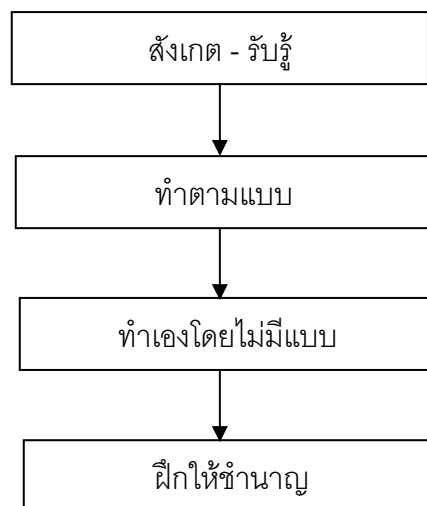
3. กฎแห่งผล (Law of Effect)

เมื่อผลที่ได้รับก่อให้เกิดความชื่นบาน ฟังพอใจตอบสนองของร่างกายมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ในทางกลับกันเมื่อการตอบของร่างกายตามมาด้วยความไม่สบายใจ เจ็บปวด ไม่สมประสงค์ การตอบสนองดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะไม่ให้เกิดขึ้นอีก

4. ทฤษฎีลองผิดลองถูก (Trial and Error Theory)

ทฤษฎีนี้กล่าวถึง การเรียนแบบลองผิดลองถูก คือ การลองทำหลาย ๆ ครั้ง ลองแล้วลองอีก สามารถทำให้ถูกต้อง อาจนำทฤษฎีนี้มาใช้ในการเรียนเกี่ยวกับ Motor skill ได้ แต่ในการสอนนั้นจะต้องแนะนำหลักเกณฑ์และวิธีการที่ถูกต้องในการกระทำที่รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิดเสียก่อน เมื่อผู้เรียนรู้วิธีการแล้วก็ให้ลองดู ครั้งแรกอาจจะทำได้ไม่ถูกต้อง แต่เมื่อลองทำซ้ำบ่อย ๆ ต่อไปก็จะพัฒนาจนทำได้ถูกต้อง

สนอง อินละคร (2544, หน้า 63-65) กล่าวว่า “กระบวนการปฏิบัติ” เป็นกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนลงมือทำหรือปฏิบัติชิ้นงานหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนเกิดทักษะ คือ ความชำนาญ คล่องแคล่ว หรือปฏิบัติได้อย่างอัตโนมัติ มีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

ภาพ 1 แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานของกระบวนการปฏิบัติ

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีดังนี้

1. สังเกต - รับรู้

ครูนำเสนอผลงานจริงแล้วสาธิตพร้อมทั้งอธิบายเกี่ยวกับความสำคัญ วัตถุประสงค์ที่ใช้ ขั้นตอนและวิธีการทำสิ่งนั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจตรงกัน ครูอาจสาธิตโดยใช้ วัสดุ อุปกรณ์ สไลด์ หรือวิธีการอื่นใดประกอบก็ได้ (ดูครูทำ - อธิบาย)

2. ทำตามแบบ

ครูให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดให้ หรือครูพานักเรียนฝึกเป็น ขั้นตอนหรือพานักเรียนฝึกงานย่อย ๆ ทีละอย่าง (ทำตามครู - ทำตามขั้นตอนใบงาน)

3. ทำเองโดยไม่มีแบบ

ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติสิ่งนั้นด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาครู ครูเป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือและให้การเสริมแรงเท่านั้น

4. ฝึกให้ชำนาญ

ให้นักเรียนฝึกฝนสิ่งนั้นบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญหรือเกิดความคล่องแคล่ว หรือจนเกิดการกระทำสิ่งนั้นโดยอัตโนมัติ

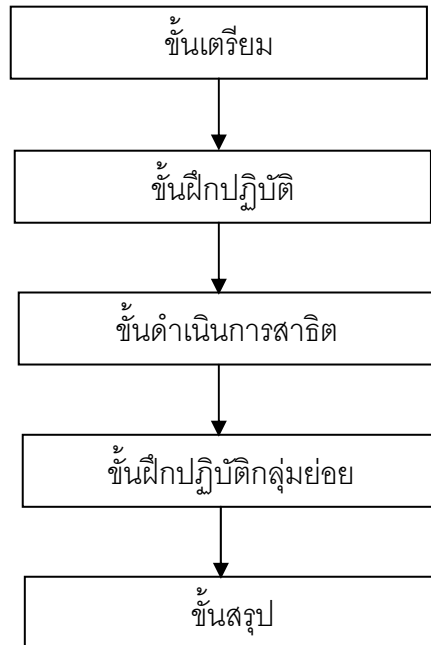
ตัวอย่างสถานการณ์การสอนกระบวนการปฏิบัติ

ธีรศักดิ์สอนการเสิร์ฟลูกมือล่าง โดยมีขั้นตอนการสอน ดังนี้

1. ธีรศักดิ์นำเสนอขั้นตอนการเสิร์ฟและความสำคัญของการเสิร์ฟลูกมือล่างแบบต่าง ๆ พร้อมแจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบ
2. ธีรศักดิ์สาธิตการเสิร์ฟลูกมือล่าง พร้อมทั้งอธิบายถึงหลักการ การวางท่าทางการเสิร์ฟลูกมือล่าง จนแน่ใจว่านักเรียนเข้าใจ
3. ธีรศักดิ์ให้นักเรียนฝึกแสดงท่าทางการเสิร์ฟลูกมือล่างตามครู และฝึกเสิร์ฟลูกมือล่างตามครู
4. ธีรศักดิ์ให้นักเรียนฝึกเสิร์ฟลูกมือล่างเองหลาย ๆ เที้ยว จนเกิดความชำนาญ ฝึกต้องคล่องแคล่ว โดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำตลอดเวลา

สนอง อินละคร (2544, หน้า 106-107) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบสาธิต (Demonstration Method) เป็นการสอนที่แสดงหรือกระทำไปพร้อม ๆ กับการบอกหรืออธิบาย โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงหรือฝึกปฏิบัติจริง โดยที่ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ต้อง มีเจตนาที่ดี และมีความคิดรวบยอดที่ต้อง ในการจัดการเรียนการสอนแบบสาธิตให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตามแบบที่ต้อง แล้วให้ผู้เรียนมานำเสนอการสาธิตโดยแบ่งให้ฝึกปฏิบัติในลักษณะทำงานเป็นคู่ หรือกลุ่มย่อย 3 - 4 คน หรือผู้สอนอาจใช้วิธีการสาธิตร่วมกับ

การสอนโดยใช้คำถาม การสอนแบบอภิปราย การด้วยการทดลองและการสอนโดยการปฏิบัติ การสาธิต ครูอาจใช้วีดิทัศน์มาเป็นสื่อการสอนก็ได้ ขั้นตอนการสอนโดยใช้การสาธิต มีดังนี้

ภาพ 2 แสดงขั้นตอนการสอนโดยใช้การสาธิต

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาต้องใช้ทฤษฎี กระบวนการเรียนรู้ และเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ใน วิชาพลศึกษาผสมผสานกัน เช่น กฎการเรียนรู้เกี่ยวกับความพร้อม กฎแห่งการฝึกหัด กฎแห่งผล ทฤษฎีลองผิดลองถูก กระบวนการปฏิบัติ วิธีการสอนแบบสาธิต เป็นต้น

เป้าหมายของพลศึกษา

วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2529, หน้า 12-13) กล่าวว่า พลศึกษาเป็นการเรียนที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ดังนี้

1. ด้านร่างกายช่วยส่งเสริมให้บุคคลเป็นผู้มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรงอยู่เสมอ เพราะเมื่อเราออกกำลังกายหรือเข้าร่วมในกิจกรรมแล้วจะทำให้กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้มีการเคลื่อนไหว เมื่อกกล้ามเนื้อได้ทำงานอย่างสม่ำเสมอก็จะมีความแข็งแรงมีประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้นผู้ที่ออกกำลังกายอยู่เสมอจะมีกล้ามเนื้อที่เจริญเติบโตและแข็งแรงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามกฎของใช้และไม่ใช้ (Law of use and disuse) คือ กล้ามเนื้อส่วนไหนที่ทำมากก็จะเจริญเติบโตและแข็งแรง แต่ถ้าส่วนใดไม่ได้ใช้ก็จะเล็กลงไม่มีสมรรถภาพในการทำงาน นอกจากนี้

ยังช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ในการประสานกันของกล้ามเนื้อ ทำให้ร่างกายสามารถเคลื่อนไหวอย่างมีประสิทธิภาพสง่างาม

2. ด้านจิตใจ ส่งเสริมให้บุคคลเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผล สามารถตัดสินใจเฉพาะหน้าได้ดี อีกทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมพลศึกษาหรือกิจกรรมกีฬา ยังช่วยทำให้เป็นคนที่มีจิตใจผ่องใส สนุกสนาน ร่าเริง สุขภาพจิตดี

3. ด้านสังคม ส่งเสริมให้บุคคลได้เข้าร่วมเล่นกับผู้อื่น เป็นโอกาสอันดีที่จะฝึกให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น รู้จักการเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนของสังคม และเป็นสมาชิกที่ดีเป็นที่ยอมรับของสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มและมีส่วนช่วยปรับปรุงวิธีการดำเนินชีวิตอย่างประชาธิปไตย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า เป้าหมายของการเรียนพลศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

ภาวะผู้นำทางการกีฬา

นิติเดชน์ เฑิดพุทฺธ (ม.ป.ป., หน้า 5) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำ ไว้ว่า “ภาวะผู้นำ” หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใช้อำนาจหรืออิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มยอมปฏิบัติตามความต้องการของตนเองทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้” และยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำไว้ดังนี้ (นิติเดชน์ เฑิดพุทฺธ, ม.ป.ป., หน้า 8) องค์ประกอบของภาวะผู้นำ ประกอบด้วย ความชัดเจนและความสอดคล้องกัน (Integrity) ในการปฏิบัติงานขององค์การ และความไว้วางใจ (Trust) ในตัวผู้นำ นอกจากนี้ทักษะของความเป็นผู้นำ (Leadership Skill) เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการเป็นผู้นำ ทักษะเหล่านี้ ได้แก่ ทักษะทางด้านเทคนิค (Technical Skills) คือ ความสามารถในการใช้วิธีการ อุปกรณ์ และเทคนิคต่าง ๆ สำหรับการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Skills) คือ ความสามารถในการเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี ทักษะด้านความนึกคิด (Conceptual Skills) เป็นทักษะที่ใช้ความนึกคิดทั่ว ๆ ไป เช่น การสามารถมองเหตุการณ์อย่างเป็นระบบ คิดอย่างเป็นระบบ เป็นต้น (นิติเดชน์ เฑิดพุทฺธ, ม.ป.ป., หน้า 12)

นิติเดชน์ เฑิดพุทฺธ (ม.ป.ป., หน้า 12) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้นำ ซึ่งประกอบด้วย

1. คุณลักษณะของผู้ใต้บังคับบัญชา เช่น ผู้นำอาจมีความรู้สึกไม่เหมือนกันต่อลูกน้องชาย หญิง หรือผู้สูงอายุกว่าตน

2. ความสามารถของผู้นำ ทักษะความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะส่วนตัวของผู้นำ จะเป็นทั้งอิทธิพลและข้อจำกัดของผู้นำในการแสดงออก

3. นโยบายและบรรยากาศภายในองค์กร หากมีลักษณะเปิดเผยและเป็นประชาธิปไตย มีลักษณะการบริหารแบบที่พยายามดึงให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วม ผู้นำในองค์กรก็มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเป็นไปในทำนองเดียวกันด้วย

4. ลักษณะการบังคับบัญชาที่ได้รับ ผู้นำมักจะมีพฤติกรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในทำนองเดียวกันกับที่ตนได้รับจากผู้บังคับบัญชาในระดับสูงกว่า

5. กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างงมากต่อพฤติกรรมของผู้นำในองค์กร ผู้นำในระดับเดียวกันมักจะมีอิทธิพลและมีแรงกดดันให้กระทำตามต่อผู้นำแต่ละคนในองค์กร เพราะผู้นำที่อยู่ในระดับเดียวกันมักพยายามมีพฤติกรรมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

6. ลักษณะงาน ลักษณะงานของผู้ใต้บังคับบัญชามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้นำที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเหมือนกัน งานที่ยากและคลุมเครือต้องการผู้นำที่ใกล้ชิดกว้างงานที่เป็นงานประจำ

นอกจากนี้ นิธิเดชน์ เชิดพุทธ (ม.ป.ป., หน้า 13) ได้กล่าวถึงลักษณะส่วนตัว (Individual Perspective) ของภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของภาวะผู้นำทางด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. คุณลักษณะ (Traits)
2. พฤติกรรม (Behavior)
3. อิทธิพล (Influence) ที่มีเหนือบุคคลอื่น
4. รูปแบบของการปฏิบัตการร่วมกัน (Interaction Patterns)
5. บทบาทของความสัมพันธ์ของบทบาท (Role Relationship)
6. การประกอบอาชีพในตำแหน่งบริหาร (Administrative Position)
7. การได้รับการยอมรับนับถืออำนาจอิทธิพลอย่างเป็นทางการจากผู้อื่น

หลักสูตรการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ความหมายของหลักสูตร

ในการจัดการศึกษา หลักสูตรเปรียบเสมือนผู้นำทางไปสู่จุดมุ่งหมายของการศึกษาในแต่ละระดับ ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาจำเป็นต้องรู้ความหมายของ “หลักสูตร” ซึ่งได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

รีแกน (Regan,1966, อ้างอิงใน วรณภา โพธิ์ศรี, 2546, หน้า 29) กล่าวว่า หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งหมดของนักเรียนที่โรงเรียนรับผิดชอบ

เซลเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander, 1974, อ้างอิงใน วรรณภา โพธิ์ศรี, 2546, หน้า 30) กล่าวว่า หลักสูตร เป็นแผนการจัดโอกาสในการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในศูนย์การศึกษาหนึ่ง ๆ

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good, 1959, p. 7 อ้างอิงใน ชัยพร วงศ์วรรณ, 2538, หน้า 5-6) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา เช่น หลักสูตร สังคมศึกษา หลักสูตรศิลปศึกษา
2. หลักสูตร คือ คำโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน ซึ่งโรงเรียนจัดให้กับเด็ก เพื่อให้มีความรู้จบชั้นหรือรับใบประกาศนียบัตร เพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อได้
3. หลักสูตร คือ กลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียนและสถาบันการศึกษา

สาโรช บัวศรี (ม.ป.ป. อ้างอิงใน บันลือ พฤกษ์วัน, 2524, หน้า 7) กล่าวว่า ความหมายของหลักสูตร แบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. รายวิชาต่าง ๆ ที่สอน เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น
2. กิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เช่น การอภิปราย รายงาน การทำแบบฝึกหัดและอื่น ๆ กิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น การศึกษานอกสถานที่ การจัดตั้งชมรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
3. การดำรงชีวิตในสถาบัน ได้แก่ การอยู่ร่วมกัน ระดับการแต่งกาย การเข้าสังคมกับเพื่อน ครูอาจารย์และผู้อื่น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 1-2) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 4 ประการ คือ

1. รายการที่ทางโรงเรียนกำหนดการสอนและรวมทั้งวัสดุหลักสูตรอื่น ๆ
2. รายวิชาที่สอนให้กับเด็ก
3. รายวิชาที่โรงเรียนเปิดสอน
4. การวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งทางโรงเรียนจัดเสนอแนะขึ้นไว้

สังต์ อุทยานันท์ (2532, หน้า 16) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ 4 ประการ

1. หลักสูตร คือ สิ่ง que สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชาซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่จัดลำดับเรียงความยากง่ายหรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้ว
2. หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทางการเรียนซึ่งได้วางแผนไว้เป็นการล่วงหน้าเพื่อมุ่งหวังจะให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ
3. หลักสูตรเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นสำหรับให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน
4. หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียน ซึ่งเขาได้ทำได้รับรู้และได้ตอบสนองต่อการแนะแนวของโรงเรียน

กาญจนา คุณารักษ์ (2535, หน้า 1-3) ได้ศึกษาความหมายของหลักสูตรของนักการศึกษาไทยและชาวต่างประเทศ ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. หลักสูตร ได้แก่ รายวิชาหรือรายการเนื้อหาที่สอนในโรงเรียน
2. หลักสูตร ได้แก่ ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียน
3. หลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์
4. หลักสูตร ได้แก่ สิ่งที่โรงเรียน ผู้ปกครองและสังคมคาดหวัง หรือมุ่งหวังจะให้ผู้เรียนได้รับหรือมีคุณสมบัติในสิ่งนั้น ๆ
5. หลักสูตร ได้แก่ เครื่องมือที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของการศึกษา
6. หลักสูตร ได้แก่ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทางการเรียน
7. หลักสูตร ได้แก่ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียนและสิ่งแวดล้อมทางการเรียน
8. หลักสูตร ได้แก่ แผนหรือแนวทางหรือโครงการหรือข้อกำหนดในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
9. หลักสูตร ได้แก่ เอกสาร (หนังสือหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรอื่น ๆ เช่น แผนการสอน คู่มือครู แบบเรียน)
10. หลักสูตร ได้แก่ วิชาความรู้สาขาหนึ่งที่ว่าด้วยทฤษฎี หลักการและแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตร

วรรณภา โพธิ์ศรี (2546, หน้า 31) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรหมายถึง เอกสารที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรม มวลความรู้และประสบการณ์ทุกชนิดที่ทางโรงเรียนจัดให้กับนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนและ

วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน ทั้งนี้เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถพัฒนาตนเองให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและเจริญงอกงามอีกทั้งมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ผู้พัฒนาหลักสูตรพึงประสงค์

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรม มวลความรู้และประสบการณ์ทุกชนิดที่ทางโรงเรียนจัดให้กับนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียน ทั้งนี้เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถพัฒนาตนเองให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและเจริญงอกงามอีกทั้งมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ผู้พัฒนาหลักสูตรพึงประสงค์

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาของประเทศในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่การจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการฝึกอบรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งหลักสูตรจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของประเทศมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของหลักสูตร สรุปได้ดังต่อไปนี้

อำภา บุญช่วย (2537, หน้า 17-18) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า

1. เป็นเอกสารของทางราชการ หรือเป็นบัญญัติของรัฐบาล เพื่อให้บุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาปฏิบัติไม่ว่าเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐบาลหรือเอกชน ดังนั้น หลักสูตรจึงเปรียบเสมือน “คำสั่ง” หรือ “ข้อบังคับ” ของทางราชการชนิดหนึ่งนั่นเอง
2. เป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการที่จะจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาของรัฐบาลให้แก่โรงเรียน
3. เป็นแผนการดำเนินงานของนักบริหารการศึกษาที่จะต้องอำนวยความสะดวกและติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลให้แก่โรงเรียน
4. เป็นแผนการปฏิบัติงาน หรือเครื่องชี้แนวทางในการปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตรจะเสนอแนะจุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งครูควรจะต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง
5. เป็นเครื่องมือของรัฐในอันที่จะพัฒนางานและพัฒนากำลังคน ซึ่งจะเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติตามแผนของรัฐบาล

6. เป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ถ้าประเทศชาติใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้คนในประเทศของตนมีคุณภาพ

ชัยพร วงศ์วรรณ (2538, หน้า 7) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญของสังคมและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาชาติที่ต้องการพัฒนากำลังคนทั้งทางด้านกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

2. หลักสูตรเป็นแนวทางปฏิบัติของครู หลักสูตรจะกำหนดจุดมุ่งหมาย ขอบข่ายของเนื้อหาวิชา ครูจะต้องปฏิบัติตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนดให้ โดยกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรได้กำหนดไว้

3. หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดและบริหารการศึกษา การวางอัตรากำลังคนหรือพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ การจัดหลักสูตร อุปกรณ์ โรงฝึกงาน อาคารสถานที่

4. หลักสูตรเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทำให้คุณภาพและมาตรฐานของการศึกษาไม่แตกต่างกันเป็นไปตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

5. หลักสูตรเป็นแนวทางในการทำนายอนาคตของประเทศชาติว่าจะเป็นอย่างใด เพราะการจัดการศึกษาเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณภาพของคนในสังคม ประเทศใดจัดการศึกษาภาคบังคับให้คนในชาติได้ทั่วถึงและมีคุณภาพ ประเทศนั้นก็จะมีเจริญรุ่งเรือง ง่ายต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538, หน้า 46) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแผนและแนวทางในการจัดการศึกษาของชาติให้บรรลุตามความมุ่งหมายและนโยบาย

2. หลักสูตรเป็นหลักและแนวทางในการวางแผนวิชาการ การจัดและการบริหาร การศึกษา การสรรหาและพัฒนาบุคลากร การจัดหลักสูตร อุปกรณ์ นวัตกรรมการเรียนการสอน ระบบประเมิน อาคารสถานที่ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคาดหวังของหลักสูตร

3. หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของประเทศและสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

4. ระบบหลักสูตรจะกำหนดความมุ่งหมาย ขอบข่ายของเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แหล่งทรัพยากรและการประเมินผลสำหรับการจัดการศึกษาของครูและผู้บริหาร

5. หลักสูตรจะเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาสังคมของประเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความสำคัญของหลักสูตรต่อการเรียนการสอนนั้น หลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษา เพราะหลักสูตรจะเป็นเป้าหมายและแนวทางดำเนินงานของการจัดการศึกษา การถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม การเสริมสร้างทักษะ การปลูกฝังเจตคติ ค่านิยมและการพัฒนาความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียนทุก ๆ ด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอีกทั้งเป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ครูผู้สอนทุกคนจะต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้

ลักษณะของหลักสูตรที่ดี

สันต์ ธรรมบำรุง (2527, หน้า 9-10) กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีมีคุณสมบัติต่อไปนี้

1. หลักสูตรควรมีความคล่องตัวพอสมควรและสามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี
2. หลักสูตรควรเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การศึกษาบรรลุตามความมุ่งหมายที่กำหนดให้
3. บุคคลทุกฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง ครู ประชาชน นักวิชาการ นักเรียน ควรจะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และมีส่วนร่วมได้รับรู้หลักสูตรมิใช่เป็นของนักวิชาการแต่เพียงผู้เดียว
4. การวางแผนหลักสูตรที่ดีจะต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน
5. การดำเนินการวางแผนหลักสูตร ควรตั้งอยู่บนรากฐานที่เชื่อถือได้
6. ในการพัฒนาหลักสูตรนั้นควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่าง ๆ เช่น รากฐานทางปรัชญาการศึกษา รากฐานทางจิตวิทยา รากฐานทางสังคม
7. หลักสูตรควรจะเป็นแนวกว้าง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจ ความสนใจความถนัดและความสามารถเป็นรายบุคคล
8. หลักสูตรในระดับต่าง ๆ ควรจะมีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกันดีไม่ขาดตอน

9. การประเมินผลหลักสูตร เป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องทำเป็นระยะ ๆ ผลของการประเมินควรนำมาปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตร

แรมสมร อยู่สถาพร (2533, หน้า 4-5) ได้กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีจะต้องมีลักษณะและเป้าหมายในการสร้างสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. พัฒนาสติปัญญาของเด็กให้มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยการเน้นการให้การศึกษาตามระดับชั้นของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านพุทธิศึกษาของเบญจมิน เอส บลูม นักการศึกษาอเมริกัน ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ระดับ คือความรู้ ความเข้าใจ การนำไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ความรู้ที่ได้รับและการประเมินค่า ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้รับความรู้และสามารถพัฒนาสติปัญญาให้ได้ทั้ง 6 ชั้น ดังกล่าวนั้น จะต้องมุ่งไปที่ลักษณะรูปแบบของหลักสูตรที่จะสร้างขึ้น และควรจะเป็นรูปแบบของหลักสูตรที่เน้นปัญหาเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสได้เข้าร่วมในกระบวนการเรียนการสอนครบทั้ง 6 ชั้นตอนดังกล่าวข้างต้น

2. มุ่งให้มีความรู้ที่จำเป็นและมีคุณค่าแก่เด็ก ฝึกให้เด็กคิดอย่างมีเหตุผลช่วยให้เด็กค้นพบความรู้ ความสามารถและความถนัดของตน

3. สนองตอบความต้องการและความสนใจของผู้เรียนและสิ่งที่เรียนมีความหมายต่อผู้เรียนและเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกสิ่งที่ดีที่สุด

4. ส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงเสริมสร้างสังคม วิชาที่ควรเน้น คือ หลักสูตรการศึกษาด้านอาชีพ การศึกษาเพื่อสันติภาพ และการศึกษาเพื่อเตรียมตัวนักเรียนออกไปดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. มุ่งพัฒนาทักษะการเรียน การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้รักการอ่านและการแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนมีนิสัยที่ดีในการทำงานและมีทัศนคติทางสังคมที่ดี

6. มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปรัชญาในการดำรงชีวิต มีความซาบซึ้งในสุนทรียภาพและรู้จักบำรุง รักษาสุขภาพทั้งของตนและของส่วนรวม

ชัยพร วงศ์วรรณ (2538, หน้า 9) ได้สรุปลักษณะที่ดีของหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. ต้องสนองความต้องการของสังคม มีบุคคลทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร เช่น ครู - อาจารย์ นักวิชาการ ผู้ประกอบการสาขาต่าง ๆ

2. ต้องสนองความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน

3. ต้องเหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมืองการปกครองของประเทศ

4. ต้องนำหลักสูตรไปปฏิบัติได้โดยสะดวก เมื่อผู้บริหารและครูเห็นหลักสูตรแล้วเข้าใจง่าย สามารถจัดครูเข้าสอนและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ได้โดยสะดวก

5. หลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นได้โดยสะดวก

6. หลักสูตรต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับหลักสูตรในระดับต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งแนวดิ่งและแนวนอน

7. ต้องมีการประเมินผลหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า หลักสูตรที่ดีควรมีความสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและชุมชน เหมาะสมกับผู้เรียน ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน มีความยืดหยุ่น สามารถนำไปใช้ได้สะดวกและที่สำคัญต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

องค์ประกอบของหลักสูตร

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ไว้ดังนี้

สุมิตร คุณานุกร (2523, หน้า 9) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ความมุ่งหมาย
2. เนื้อหา
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผล

บันลือ พุกษะวัน (2524, หน้า 58) ได้กล่าวถึงลักษณะหลักสูตรที่ดีว่า หลักสูตรที่ดีควรมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน คือ

1. จุดมุ่งหมาย
2. ลักษณะของเนื้อหาวิชาและกิจกรรม
3. วัสดุหลักสูตร
4. การนำหลักสูตรไปใช้

เสริมศรี ไชยศร (2526, หน้า 5) แบ่งองค์ประกอบของหลักสูตรว่าควรมี 3 ประการ

1. ความมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์
2. เนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ต้องการให้เด็กได้รับรวมทั้งวิธีการจัด

3. การประเมินผล

อึ้ง บัวศรี (2531, หน้า 7-8) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 6 อย่าง คือ

1. จุดหมายของหลักสูตร หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบหลักสูตรไปแล้ว

2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบเนื้อหาสาระในวิชาที่กำหนดไว้

3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการและวิธีการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความรู้และอื่น ๆ ตามจุดประสงค์และจุดหมายที่กำหนดไว้

5. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน หมายถึง เครื่องมือเครื่องใช้และวัสดุต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา และอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

6. การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลหลักสูตรและประเมินผลการเรียนการสอน ทาบ (Taba, 1962, p. 10 อ้างอิงใน สัจด์ อุทรานันท์, 2530, หน้า 84) มีความเห็นว่าหลักสูตรควรมีองค์ประกอบอย่างน้อย 4 อย่าง คือ

1. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ

2. เนื้อหาสาระและประสบการณ์เรียนรู้

3. กระบวนการเรียนการสอน

4. การประเมินผล

โบแชมพ์ (Beauchamp, 1975. pp. 107-109 อ้างอิงใน สัจด์ อุทรานันท์, 2530, หน้า 84-85) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญซึ่งจะต้องเขียนไว้ในเอกสารหลักสูตร 4 ประการ คือ

1. เนื้อหาสาระและวิธีการจัด

2. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ

3. แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้สอน

4. การประเมินผล

วรรณภา โพธิ์ศรี (2546, หน้า 41) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. จุดมุ่งหมาย
2. เนื้อหา
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
4. การวัดและประเมินผล

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญ คือ

1. จุดมุ่งหมาย
2. เนื้อหา
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
4. การวัดและประเมินผล

ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

กรมวิชาการ (2545, หน้า 7-9) กล่าวว่า การดำเนินชีวิตในปัจจุบันมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย บุคคลจึงจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต เพื่อให้รู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม ประเทศชาติและโลก สุขศึกษาและพลศึกษาจึงเป็นวิชาที่สำคัญ เพราะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีลักษณะดังกล่าว กล่าวคือ บุคคลต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งเน้นการดูแล การส่งเสริม การพัฒนา และการบริหารจัดการชีวิตเพื่อสุขภาพอันเป็นรากฐานสำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิตที่สมดุลทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นกลุ่มวิชาหนึ่งใน 8 กลุ่มของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกลุ่มวิชาที่มีความหมาย และมีความสำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาขั้นพื้นฐาน เป็นกลุ่มวิชาที่มีความหมาย และมีความสำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนโดยตรง เพราะครอบคลุมเรื่องสุขภาพที่เป็นพื้นฐานจำเป็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียนแต่ละคน โดยมุ่งพัฒนาพฤติกรรมกรเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านสาระความรู้เกี่ยวกับสุขภาพที่จำเป็นที่ผู้เรียนต้องรู้ ด้านการเสริมสร้างเจตคติและค่านิยมที่ดี คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เช่น ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง ความเคารพในสิทธิของผู้อื่นและ

กฎกติกาของสังคม เป็นต้น และด้านทักษะกระบวนการปฏิบัติในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่ยั่งยืน

สุขภาพ มีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี (Well Being) ของคนแต่ละคนและสังคม สุขภาพหมายรวมทั้งมิติด้านความเจริญเติบโตและพัฒนาการของบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและจิตวิญญาณ ซึ่งส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตคนโดยส่วนรวม

ดังนั้น สุขศึกษาและพลศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพของมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ ความสมดุลและมีคุณภาพ ให้ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และเกิดการพัฒนากับความมั่นใจในตนเอง ความสามารถของตนเอง เกิดวิธีการเรียนรู้ด้วยพลัง มีความสามารถในการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ เกิดความตระหนักและความรับผิดชอบต่อสุขภาพและสมรรถภาพของตนเอง สามารถตัดสินใจและเลือกวิธีปฏิบัติในการดูแลสุขภาพสุขภาพ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นใจในชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและความปลอดภัยของผู้อื่นบนพื้นฐานของความเป็นไทย

ธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 20-21) กล่าวว่า ธรรมชาติของวิชาสุขศึกษาและพลศึกษามีเนื้อหาที่เป็นแกน (Core content) ที่แสดงความเป็นศาสตร์เฉพาะทาง (Academic discipline) และปรัชญา (Philosophy) ที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะมุ่งไปสู่เรื่องของสุขภาพเป็นจุดหมายปลายทางเหมือนกันก็ตาม ดังนั้น การจัดหลักสูตรและการสอนแต่ละวิชา จึงมีแนวคิดและเป้าหมายที่นำไปสู่การจัดการบริหารหลักสูตรและการสอนในสถานศึกษา และเป้าหมายของวิชาพลศึกษามุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาการเรียนรู้ (Cognitive domain) เป็นความสามารถในการใช้สติปัญญาที่แสดงออกถึงความเข้าใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จดจำความหมายแปลความหมายแก้ปัญหาและประเมินผล
2. พัฒนาการด้านเจตคติ (Affective domain) เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับความสนใจ การเห็นคุณค่า ความนิยมชมชอบ อันแสดงถึงอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ
3. พัฒนาการด้านทักษะ (Psychomotor or skill domain) เป็นพัฒนาการที่เกิดจากการทำงานประสานสัมพันธ์กันระหว่างระบบประสาทกับกล้ามเนื้อที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวที่มีประสิทธิภาพ

4. พัฒนาการด้านสมรรถภาพทางกาย (Physical fitness domain) เป็นความสามารถของร่างกายในการปฏิบัติหน้าที่ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสงวนพลังงานไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ยามว่าง และยามเข้าร่วมกิจกรรมการออกกำลังกายได้หลากหลายรูปแบบ

5. พัฒนาการด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือด้านสังคม (Social domain) เป็นความสามารถในการปรับตัว การเป็นผู้นำผู้ตาม การปฏิบัติตามกฎกติกา ระเบียบ วินัย อุดมคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีน้ำใจนักกีฬา มีคุณธรรม จริยธรรม

พัฒนาการของพฤติกรรมทั้ง 5 ด้านของผู้เรียน เป็นผลรวมการเปลี่ยนแปลงของบุคคลที่มีสาเหตุมาจากการเกิดประสบการณ์ตรงในการเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาชนิดต่าง ๆ ที่รวมเรียกว่า “กิจกรรมพลศึกษา”

วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

กรมวิชาการ (2545, หน้า 9) กล่าวว่า สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นการศึกษาด้านสุขภาพที่มีเป้าหมาย เพื่อการดำรงการสร้างเสริมสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัวและชุมชนให้ยั่งยืน

สุขศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่ไปด้วยกัน

พลศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาโดยรวมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญาและสังคมด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬา และกิจกรรมเหล่านั้นได้รับการคัดเลือกเป็นอย่างดีแล้ว

สุขศึกษาและพลศึกษา จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพจนมีวิถีที่มีสุขภาพดี โดยให้มีทั้งความรู้ ความเข้าใจ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมตามแนวการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ผลรวมสุดท้าย คือ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาที่เป็นองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Holistic)

คุณภาพผู้เรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

กรมวิชาการ (2545, หน้า 10) กล่าวว่า เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษาแล้ว ผู้เรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีเจตคติและค่านิยม ในเรื่องธรรมชาติการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ การสร้างเสริมสุขภาพและการดำรงสุขภาพที่ดีให้ยั่งยืน มีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพและสมรรถภาพจนเป็นกิจนิสัย

ดังนั้น เมื่อจบการเรียนรู้กลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ผู้เรียนจะมีคุณภาพ ดังนี้

1. เข้าใจและเห็นความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่มีต่อสุขภาพและชีวิตในช่วงวัยต่าง ๆ
2. เข้าใจ ยอมรับและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกทางเพศ ความเสมอภาคทางเพศ สร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น และตัดสินใจแก้ไขปัญหาชีวิตด้วยวิธีการที่เหมาะสม
3. เลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสม ได้สัดส่วน ส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการในช่วงวัยรุ่น
4. มีทักษะในการประเมินอิทธิพลของเพศ เพื่อน ครอบครัว ชุมชนและวัฒนธรรมที่มีต่อเจตคติ ค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพ และชีวิต และสามารถจัดการได้อย่างเหมาะสม
5. ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ อุบัติเหตุ การฉ้อโกง สารเสพติดและความรุนแรง รู้จักสร้างเสริมความปลอดภัยให้แก่ตนเอง ครอบครัวและชุมชน
6. เข้าร่วมกิจกรรมทางกาย กิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย เพื่อสุขภาพและสมรรถภาพกลไกได้อย่างปลอดภัย สนุกสนานและปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอตามความถนัดและความสนใจ
7. แสดงความตระหนักในความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมสุขภาพ การป้องกันโรค การดำรงสุขภาพ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การออกกำลังกายและการเล่นกีฬากับการมีวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี
8. สำนึกในคุณค่า ศักยภาพและความเป็นตัวของตัวเอง
9. ปฏิบัติตามกฎ กติกา หน้าที่และความรับผิดชอบ เคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น ให้ความร่วมมือในการแข่งขันกีฬาและการทำงานเป็นทีมด้วยความมุ่งมั่น และมีน้ำใจเป็นนักกีฬาจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ด้วยความชื่นชมและสนุกสนาน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

กรมวิชาการ (2545, หน้า 11) กล่าวว่า สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย

สาระที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว

สาระที่ 3 การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย สมรรถภาพทางกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล

สาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการดูแลสุขภาพตนเอง

สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต

สาระการเรียนรู้แต่ละข้อกำหนดเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ (Performance Standard) ได้ดังนี้

สาระที่ 1 การเจริญเติบโต

มาตรฐาน พ 1.1 เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

1. เข้าใจปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตและพัฒนาการในช่วงวัยต่าง ๆ
2. วิเคราะห์การเจริญเติบโตและพัฒนาการของตนเองและแสวงหาแนวทางใน

การพัฒนาตนให้เติบโตสมวัย

สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว สังคม เพศศึกษาและมีทักษะชีวิต เพื่อการสื่อสารและสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

1. ยอมรับและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอารมณ์และพัฒนาการทางเพศ
2. เข้าใจในคุณค่าของความเป็นเพื่อน ความเสมอภาคทางเพศ สามารถสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนเพศเดียวกัน เพื่อนต่างเพศและผู้อื่น
3. ตระหนักในความรับผิดชอบเรื่องเพศ มีทักษะในการวิเคราะห์และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ
4. มีทักษะในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาชีวิตด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม

สาระที่ 3 การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย สมรรถภาพทางกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.1 เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม กีฬาไทย กีฬาสากลและการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย

1. แสดงการควบคุมตนเอง เมื่อปฏิบัติทักษะการเคลื่อนไหวในลักษณะผสมผสานทั้งแบบอยู่กับที่ แบบเคลื่อนที่และแบบบังคับสิ่งของในการเข้าร่วมกิจกรรมทางกายและกีฬา
2. เปรียบเทียบประสิทธิภาพของการเคลื่อนไหวแบบต่าง ๆ ในการเล่นกีฬาและการทำงาน
3. แสดงการเคลื่อนไหวที่ใช้ทักษะกลไกเป็นพื้นฐานและนำไปสู่การเล่นกีฬา
4. เห็นความสำคัญของการมีสมรรถภาพที่ดีจากการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา
5. ทดสอบสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพและหรือสมรรถภาพทางกลไกและพัฒนาได้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยวิธีที่ถูกต้อง

มาตรฐาน พ 3.2 รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรีภาพของการกีฬา

1. ออกกำลังกายและเลือกเข้าร่วมเล่นกีฬาตามความถนัดและความสนใจ
2. ยอมรับและเห็นคุณค่าของการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาเป็นประจำสม่ำเสมอกับการมีวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี
3. ปฏิบัติตามกฎ กติกา เพื่อความปลอดภัยและความสันติในการเล่นและการแข่งขันกีฬา
4. ใช้กลวิธีการรุก การป้องกัน และการให้ความร่วมมือในการเล่นและการแข่งขันกีฬา
5. มุ่งมั่นในการเล่นและแข่งขันกีฬาด้วยความมีน้ำใจนักกีฬาและเห็นประโยชน์ของการทำงานเป็นทีม
6. ปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบที่กลุ่มมอบหมายในการเล่นกีฬาอย่างสนุกสนานและสร้างสรรค์ จนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย
7. ชื่นชมและส่งเสริมการกระทำที่แสดงถึงความมีน้ำใจนักกีฬาและยึดเป็นแนวปฏิบัติในการทำงานและการดำเนินชีวิต

สาระที่ 4 : การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการดูแลสุขภาพตนเอง

มาตรฐาน พ 4.1 เห็นคุณค่าและมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดูแลสุขภาพตนเองและการเลือกใช้บริการสุขภาพ

1. เห็นคุณค่าและเข้าใจความเชื่อมโยงของด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตสำนึกของการมีสุขภาพดี
2. วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากภาวะโภชนาการที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ
3. เข้าใจเรื่องโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อที่เป็นปัญหาของประเทศ ท้องถิ่น และวิธีป้องกัน

4. มีทักษะการจัดการกับอารมณ์ ความเครียดและการฝึกจิต
5. สามารถประเมินภาวะสุขภาพของตนเอง วางแผน แก้ไขและสร้างเสริมสุขภาพ
6. วางแผนและจัดเวลาในการออกกำลังกาย การพักผ่อน และการเข้าร่วมกิจกรรม

นั้นทนทานได้อย่างเหมาะสม

สาระที่ 5 : ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1 มีทักษะในการป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรง

1. วิเคราะห์ปัจจัยและพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ สารเสพติด ความรุนแรง ความปลอดภัย และแนวทางการป้องกันและปฏิบัติตนให้ถูกต้อง
2. เข้าใจและเห็นคุณค่าของกระบวนการสร้างเสริมความปลอดภัยให้ตนเอง ครอบครัว และชุมชน
3. สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหา เมื่อเผชิญภัยอันตรายและสถานการณ์ที่คับขัน

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา

คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนา

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527, หน้า 40-43) กล่าวว่า ครูผู้สอนพลศึกษาที่ดีจำเป็นต้องมีคุณสมบัติแตกต่างหรือเพิ่มเติมจากครูสาขาอื่น ๆ ครูผู้สอนพลศึกษา ที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่และภารกิจทางการพลศึกษาได้ดี และมีประสิทธิภาพควรมีลักษณะที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ดีทั้งในด้านวิชาการศึกษาทั่วไป วิชาครู วิชาพลศึกษา และวิชาการศึกษาทั่วไป เป็นวิชาที่จะช่วยให้ครูสอนพลศึกษามีความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและการเป็นพลเมืองที่ดี เช่น สามารถรู้และใช้สัญลักษณ์ในการติดต่อสื่อความหมายที่ดี มีจิตใจผ่องใส สามารถเขียนเป็น อ่านออก พูดเพราะ สามารถรู้และเข้าใจในศิลปะและวัฒนธรรม และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างดี เป็นต้น สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญสำหรับครูผู้สอนพลศึกษามาก เพราะว่าครูผู้สอนพลศึกษาจะต้องมีชีวิตรอยู่ในสังคมเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ไม่เช่นนั้นแล้ว อาจจะมีผลสะท้อนถึงการเรียนการสอนของครูได้

สำหรับวิชาการศึกษานั้น ก็ย่อมเป็นสิ่งที่แน่นอนที่ครูผู้สอนพลศึกษาจะต้องมีความรู้เป็นอย่างดี เพราะว่าครูผู้สอนพลศึกษาก็คือ นักการศึกษาคนหนึ่งนั่นเอง จะช่วยให้ครูได้เข้าใจในหลักการและปรัชญาการศึกษาที่ถูกต้อง อีกทั้งจะช่วยให้ครูสามารถเข้าใจลักษณะและความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมของผู้เรียนแต่ละคน ในแต่ละระดับชั้นได้เป็นอย่างดี เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกกิจกรรม ประสิทธิภาพ วิธีสอน สื่อการสอน

วิธีการวัดและประเมินผล การพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียน เพื่อที่จะช่วยเหลือติดตามและปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้นต่อไป

ในส่วนวิชาพลศึกษานั้น ครูผู้สอนพลศึกษาควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในความมุ่งหมาย ขอบข่าย ปรัชญา หลักการ วิธีการ เทคนิคและทักษะต่าง ๆ ในวิชาพลศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ทางพลศึกษาได้เป็นอย่างดีและถูกต้องอย่างแท้จริง สำหรับในกิจกรรมพลศึกษาต่าง ๆ นั้น นอกจากครูควรจะได้มีความรู้ความสามารถที่จะวิเคราะห์แยกแยะ เทคนิค และทักษะต่าง ๆ ตลอดจนระเบียบข้อบังคับและกติกาการเล่นอย่างดีและทันเหตุการณ์แล้ว ครูผู้สอนพลศึกษาควรจะสามารถทำการสาธิตทักษะต่าง ๆ ที่จะสอนให้ผู้เรียนดูได้ด้วยในกรณีที่เกี่ยวกับกิจกรรมกีฬา ครูผู้สอนพลศึกษาควรสามารถควบคุมการเล่นหรือตัดสินการเล่นกีฬานั้นได้เลย

2. เป็นผู้ที่มีความสามารถในวิชาชีพพลศึกษาอย่างแท้จริง การที่ครูผู้สอนพลศึกษาจะสามารถสอนวิชาพลศึกษาให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนได้อย่างแท้จริงนั้น สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะมองข้ามไม่ได้ คือ ความศรัทธาในวิชาชีพพลศึกษาที่ตนสอน ว่าเป็นวิชาที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง ความศรัทธาอย่างแรงกล้านี้ จะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่จะทำให้ครูมีความกระตือรือร้นและพยายามจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนวิชาพลศึกษานั้น แต่ถ้าตัวครูเองไม่มีความศรัทธาในวิชาพลศึกษาแล้วก็เป็นของธรรมดาที่สอนให้คนอื่นให้มีความสนใจศรัทธาได้ยาก การที่จะรู้ว่าผู้ใดมีความศรัทธาในวิชาพลศึกษามากน้อยเพียงใดนั้น อาจจะได้จากการกระทำหรือการปฏิบัติตนของผู้นั้น ซึ่งอาจปฏิบัติตนในลักษณะต่อไปนี้

2.1 เป็นผู้ที่ยากรู้ อยากเห็นด้วยการพยายามศึกษาหาความรู้ใหม่ในวิชาพลศึกษา เพื่อปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยและสามารถสอนวิชาพลศึกษาให้ได้ผลดีอยู่เสมอ และในขณะเดียวกันจะเป็นผู้ที่มีหูตากว้างไกล ติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหวต่าง ๆ รอบตัวให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอด้วย

2.2 เป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในวิชาพลศึกษา และมีความจงรักภักดีต่อวิชาชีพพลศึกษาอยู่เสมอ ด้วยการกระทำตนและปฏิบัติแต่ในสิ่งที่เป็นอุดมคติของวิชาชีพพลศึกษาเท่านั้น เช่น ออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน เล่นกีฬาเพื่ออุดมคติของการกีฬา ทำตนให้เป็นผู้มีน้ำใจ นักกีฬา ทำตนเป็นผู้เล่นและผู้ดูกีฬาที่ดี ปฏิบัติตามระเบียบของการเล่นหรือการแข่งขันโดยเคร่งครัด ละเว้นในสิ่งที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ มีบุคลิกภาพสง่าผ่าเผย แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด เรียบร้อย ฯลฯ การปฏิบัติตนดังกล่าวนี้ นอกจากจะเป็นการแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มี

ความภาคภูมิใจและจงรักภักดีในวิชาพลศึกษาแล้ว ยังจะเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่วิชาชีพพลศึกษาอีกด้วย ฉะนั้นจึงมักจะมีคำกล่าวที่ว่าผู้ที่เป็นตัวแทนหรือเป็นทูตที่ดีที่สุดในการสร้างภาพพจน์ให้แก่วิชาพลศึกษานั้นก็คือ ครูผู้สอนพลศึกษานั้นเอง

2.3 อุทิศตนเองเพื่อให้ได้มาซึ่งผลการเรียนพลศึกษาของผู้เรียน ด้วยความบริสุทธิ์ใจและจริงใจ โดยพยายามหาวิธีการสอนต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้คนในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนตามอุดมคติของวิชาพลศึกษาอย่างแท้จริง

2.4 เป็นผู้ที่มีความสนใจในสถาบันวิชาชีพด้วยการเป็นสมาชิกของสถาบันวิชาชีพพลศึกษาที่ควรจะเป็นสมาชิก ได้แก่ สมาคมสุขศึกษาและสันทนาการแห่งประเทศไทย สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย หรือสมาคมอื่น ๆ

2.5 เป็นผู้กระทำให้เป็นประโยชน์ต่อวิชาพลศึกษาด้วยการช่วยทำนุบำรุงวิชาพลศึกษาให้เป็นสาขาวิชาการที่มีความเจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ ด้วยการคิด ค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐาน และวิธีการ อันอาจจะเป็นแนวทางที่จะทำให้วิชาชีพสามารถเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติต่อไป

2.6 เป็นผู้ที่ยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพ ศึกษาจรรยาบรรณวิชาชีพพลศึกษานั้นก็คือหลักการของผู้ที่มีอาชีพพลศึกษาที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติตาม เพื่อให้ได้มาซึ่งอุดมการณ์พลศึกษานั้น ฉะนั้นถ้าครูผู้สอนพลศึกษาเป็นผู้ที่มีความศรัทธาพลศึกษาอย่างแท้จริงแล้ว ก็ควรจะสามารถปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพพลศึกษาโดยเคร่งครัด

3. เป็นผู้ที่มีความรู้สึกในความรับผิดชอบสูง ขอบข่ายของพลศึกษากว้างขวางมาก และงานแต่ละอย่างจะต้องมีความเกี่ยวเนื่องติดต่อกันเป็นระยะเวลาอันยาวนาน มิฉะนั้นอาจจะเกิดการเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อผู้เรียนได้ ฉะนั้นครูผู้สอนพลศึกษาจึงควรเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง มีความเป็นห่วงเป็นใยในงาน และผลที่อาจจะเกิดขึ้นต่อผู้เรียนเสมอ อย่างถูกต้องกับกาลเวลา และในขณะเดียวกันก็มีความรักและความหวังดีในตัวผู้เรียนด้วยความจริงใจ

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527, หน้า 20 -21) กล่าวว่า ในการดำเนินการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ บรรลุผลสำเร็จได้นั้น ครูพลศึกษาจะต้องใช้เทคนิคแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก ตลอดจนการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน นอกจากนี้ครูผู้สอนพลศึกษาต้องมีการวางแผนการเรียนการสอน ตั้งจุดมุ่งหมายในการสอน การเลือกใช้อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน และในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในชั้นเรียนนั้น ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ มีหลักเกณฑ์และวิธีสอนที่ถูกต้อง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมากที่สุด

รัชนี ขวัญบุญจัน (2536, อ้างอิงใน สมบัติ คุ่มไชน้ำ, 2545, หน้า 5) กล่าวว่า
พฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านการสอนพลศึกษา
3. ด้านการประเมินผล
4. ด้านทักษะและการปฏิบัติงาน
5. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม
6. ด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพ
7. ด้านมนุษยสัมพันธ์
8. ด้านสุขภาพ

วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2539, อ้างอิงใน บุญจันทร์ มุลกัน, 2542, หน้า 3) กล่าวว่า ใน
การจัดการเรียนการสอน ครูพลศึกษาต้องมีการวางแผนการเรียนการสอน ตั้งจุดมุ่งหมายใน
การสอน การเลือกใช้อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนให้
เหมาะสมกับกิจกรรมพลศึกษาที่จัดขึ้น

บุญจันทร์ มุลกัน (2542, หน้า 6) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา
ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครูพลศึกษา
2. ด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการนำเทคโนโลยีหรือวัสดุอุปกรณ์มาใช้
4. ด้านลำดับขั้นตอนในระบบการสอน
5. ด้านการสร้างเสริมแรงจูงใจในชั้นเรียน
6. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

วุฒินันท์ พิมพ์เนาว์ (2542, หน้า 3) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา
ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครูพลศึกษา
2. ด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการนำเทคโนโลยีหรือวัสดุอุปกรณ์มาใช้
4. ด้านลำดับขั้นตอนในระบบการสอน
5. ด้านการสร้างเสริมแรงจูงใจในชั้นเรียน

6. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

มนัสนันท์ กุลวงศ์ (2545, หน้า 5) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพและลักษณะนิสัย
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม
3. ด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน
4. ด้านการจัดการเรียนการสอน
5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

จากการศึกษาแนวคิดข้างต้น นำมาสังเคราะห์สรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ประกอบด้วยพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ดังนี้

ตาราง 1 แสดงพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ตามแนวคิดของนักการศึกษาไทย

พฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา	ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครูพลศึกษา	ด้านการเตรียมการสอน	ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	ด้านการจัดการเรียนการสอน	ด้านการสร้างเสริมแรงจูงใจในชั้นเรียน	ด้านการวัดและประเมินผล	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน	ด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน
วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527)	-	/	-	/	/	/	-	-	/
รัชนี้ ขวัญบุญจัน (2536)	-	/	/	/	-	/	/	-	-
วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2539)	-	/	/	/	-	/	-	-	-
บุญจันทร์ มูลกัน (2542)	/	/	/	/	/	/	-	-	-
วุฒินันท์ พิมพเนาว์ (2542)	/	/	/	/	/	/	-	-	-
มนัสนันท์ กุลวงศ์ (2545)	/	-	-	/	-	/	/	/	-
รวมความถี่	3	5	4	6	3	6	2	1	1

จากตาราง 1 พบว่า แนวคิดของนักการศึกษาไทยที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา โดยพิจารณาจากความถี่สูงสุด 4 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนพลศึกษา

จากการสังเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ตามแนวคิดของนักการศึกษาไทย สรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนพลศึกษาที่สำคัญ ประกอบด้วยพฤติกรรมหลัก 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเตรียมการสอน
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดและประเมินผล

รายละเอียดของพฤติกรรมแต่ละด้าน มีดังต่อไปนี้

1. ด้านการเตรียมการสอน

สัมพันธ์ ประชุมเวช (2536, หน้า 23) กล่าวว่า การเตรียมการสอน หมายถึง การวางแผนงานล่วงหน้าของครูว่าจะสอนอะไรบ้าง ใช้เวลามากน้อยเพียงใดจะจัดกิจกรรมอย่างไร และจะต้องใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง แล้วจึงจัดเตรียมตัวครู นักเรียน และสภาพแวดล้อมให้พร้อมสำหรับการเรียนเรื่องนั้น ๆ

ลำอาง กล้าภักดี (2534, หน้า 25) กล่าวว่า การเตรียมการสอน หมายถึง การเตรียมการล่วงหน้าของครูและนักเรียน ที่จะให้นักเรียนเรียนรู้อะไร สักเท่าใด โดยวิธีใดบ้าง โดยครูจะได้เตรียมเนื้อหาสาระ กิจกรรม วิธีสอน สื่อ ตลอดจนวิธีการวัดผลประเมินผล นักเรียนจะได้เตรียมตัว เตรียมเครื่องมือ หรือวัสดุ อุปกรณ์มาเรียนให้เหมาะสม

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า “การเตรียมการสอน” เป็นการเตรียมตัวไว้ล่วงหน้าของครูและนักเรียน ก่อนที่จะดำเนินการสอน โดยเตรียมในเรื่องเนื้อหาสาระ กิจกรรม วิธีการ สื่อ การวัดผลประเมินผล วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ เพื่อให้การเรียนการสอนในครั้งนั้น บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ บทบาทที่สำคัญที่สุดของครูผู้สอน คือ การสอน ผู้สอนจะต้องคิดว่าจะสอนอย่างไร จึงจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ การเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะทำการสอนจริง ซึ่งเขียนว่า “แผนการสอน” จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ผู้สอนเป็นบุคคลผู้สามารถดำเนินการสอนของตนไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ การฝึกฝนและพัฒนาไปในแนวทางที่ถูกต้อง เพื่อประสิทธิภาพของการศึกษา

สัมพันธ์ ประชุมเวช (2536, หน้า 23-25) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการเตรียมการสอนไว้ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้าจะทำให้การสอนดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างดีที่สุด เพราะในการเตรียมการสอนนั้นผู้สอนได้

พิจารณาอย่างรอบคอบถึงเรื่องจุดหมายของสิ่งที่สอน การดำเนินการสอน การจัดกิจกรรมและการกำหนดการสอน ให้ผู้เรียนทำ ตลอดจนการวัดและการประเมินผล

2. ช่วยให้ผู้สอนเข้าใจจุดหมายของสิ่งที่สอน แล้วจึงดำเนินการสอนและวัดผลให้สอดคล้องกับจุดหมายนั้น

3. ช่วยให้ผู้สอนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองในการสอน รู้ขั้นตอนการสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอน

4. ช่วยให้ผู้สอนมีความกระฉับเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน มีขอบเขตให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาตามที่กำหนดไว้ให้เหมาะสม

5. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเลื่อมใสและเชื่อถือในตัวผู้สอนยิ่งขึ้น

6. ช่วยให้ความสะดวกแก่การบริหารงานของโรงเรียน หากครูผู้สอนไม่สามารถทำการสอนได้ด้วยเหตุจำเป็น สามารถจัดครูสอนแทนได้โดยศึกษาจากแผนการสอนที่ได้ทำไว้ นอกจากนี้ยังแสดงว่าผู้สอนมีความเอาใจใส่ในหน้าที่การงาน เป็นหลักฐานในการให้ความดีความชอบได้อีกด้วย

7. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์การสอนที่ผ่านไปแล้วได้ว่า ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยกลับมาดูที่การเตรียมการสอนซึ่งได้ทำ แล้วหาทางปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม กับการสอนต่อไปในอนาคต ทั้งยังเป็นการประหยัดเวลาที่จะเริ่มต้นคิดเตรียมการสอนใหม่ทั้งหมดจากความสำคัญดังกล่าว การเตรียมการสอนจึงเป็นปัจจัยชี้บ่งให้เห็นความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูที่สอนโดยเตรียมการสอนกับการสอนโดยไม่เตรียมการสอนได้อย่างเด่นชัดปัจจัยหนึ่ง

กระทรวงศึกษาธิการ (2525, อ้างอิงใน วุฒินันท์ พิมพ์เนาว์, 2542, หน้า 25) ได้แบ่งการเตรียมการสอนออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. การเตรียมตัวของครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 การเตรียมตัวในระยะยาวหรือ การเตรียมตัวโดยทั่วไป หมายถึง การศึกษาและทำความเข้าใจหลักการ จุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา เพื่อให้รู้ว่าจะสอนอะไรแก่เด็กและจะสอนไปทำไม จะสอนเด็กให้เป็นคนในลักษณะใด กระทำได้โดยเข้ารับการอบรมจากครูใหญ่ วิทยากร หรือศึกษานิเทศก์ และตัวครูผู้สอนศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ เพิ่มเติม คือ ศึกษาจากตัวหลักสูตรตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้าย ศึกษาเอกสารอื่น ๆ ที่ประกอบด้วยเอกสารหลักสูตร เช่น คู่มือครู หนังสือเรียน แบบฝึกหัด ตลอดจนสื่อการเรียนอื่น ๆ และศึกษาวิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้แบบฟอร์มต่าง ๆ ตามหลักสูตร

1.2 การเตรียมตัวในระยะสั้นหรือการเตรียมตัวเพื่อจะสอนในแต่ละวันที่กำหนดไว้ในตารางสอนโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.2.1 ดูกำหนดการสอนและตารางสอนว่า เรื่องที่สอนต่อไปเป็นเรื่องอะไร ใช้เวลากี่คาบ แล้วดูคู่มือครูเพื่อศึกษาความคิดรวบยอด จุดประสงค์ เนื้อหา และรายละเอียด กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลของบทเรียน

1.2.2 เตรียมที่จะสอนในแต่ละครั้ง โดยศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมให้มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี และศึกษากิจกรรมที่จะต้องในแต่ละกิจกรรม เพื่อกำหนดเวลาและขั้นตอนการประกอบกิจกรรมให้เหมาะสม

2. การทำแผนการสอน เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูทุกคนจะต้องทำ แม้ว่าในคู่มือครูได้เตรียมการไว้ให้ครูจนถือว่าเป็นแผนการสอนที่เกือบจะสมบูรณ์ก็ตาม แต่เนื่องจากครูในชั้นประถมศึกษาจะต้องสอนในหลายกลุ่มประสบการณ์หรือการสอนเองทั้งหมดเป็นส่วนใหญ่จึงอาจทำให้สับสนหรือหลงลืมได้ ประกอบกับคู่มือครูที่เตรียมไว้แบบรวมเป็นชุด ๆ ครูต้องนำมาแบ่งใหม่ให้เหมาะสมกับจำนวนคาบในแต่ละวัน หรือ แต่ละครั้งที่สอนโดยทำเป็นรูปกำหนดการสอน หรือ ตารางสอน

สัมพันธ์ ประชุมเวช (2536, หน้า 26-27) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเตรียมการสอนไว้ดังนี้

1. การอ่านแบบเรียนนั้นครูควรจับประเด็นสำคัญ เพื่อที่จะได้เน้นเรื่องนั้นในการเรียนการสอน

2. การค้นคว้าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอนนั้น จะช่วยให้บทเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น ซึ่งความรู้ได้จากการค้นคว่านั้นช่วยให้ครูมั่นใจในการตอบคำถาม นอกจากนั้นถ้าเด็กตอบไม่ตรงกับครูต้องการ ครูก็สามารถนำเข้าสู่บทเรียนได้ง่ายขึ้น

3. อุปกรณ์ที่เตรียมใช้ในการสอนควรจะเหมาะสมกับบทเรียนนั้นจริง ๆ

4. สำหรับครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย อาจจะต้องทำแผนการสอนอย่างละเอียด แผนการสอนไม่สำคัญที่สั้นหรือยาว สำคัญที่เป็นเครื่องช่วยเตือนความทรงจำของผู้สอนเกี่ยวกับเนื้อหาและวิธีการสอน

5. ไม่ว่าครูจะเตรียมการสอนที่ดีเพียงใดก็อาจจะมีเรื่องคาดไม่ถึงในขณะที่สอนได้เสมอ ดังนั้นครูไม่จำเป็นต้องสอนตามแผนการสอนเสมอไป อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสม การยืดหยุ่นตามความพร้อมและความสนใจของนักเรียน จะทำให้นักเรียนเข้าใจดีขึ้น

6. การสอนควรจะมีสื่อให้นักเรียนสนใจ และกระตุ้นให้นักเรียนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

7. ครูผู้สอนไม่ควรสนใจเฉพาะกลุ่มประสบการณ์ใดเพียงอย่างเดียว ควรสนใจวิชาการอื่นด้วยไม่ว่าจะเป็นทางวิทยาศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์ เพราะความรอบรู้ จะช่วยให้การสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การเตรียมการสอนเป็นการวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าของครูว่าจะสอนอะไร ใช้เวลามากน้อยเท่าใด จะจัดกิจกรรมอย่างไร ใช้สื่ออุปกรณ์อะไรบ้าง มีวิธีการวัดผลประเมินผลอย่างไร รวมไปถึงการเตรียมตัวครู เตรียมตัวนักเรียน เตรียมสภาพแวดล้อม การเตรียมการสอนที่ดีจะทำให้ครูมีความมั่นใจในการสอนมากยิ่งขึ้น คาดหมายได้ว่านักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้และมีพฤติกรรมพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเตรียมการสอนไว้อย่างดี จะทำให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปตามขั้นตอน กิจกรรมมีความกลมกลืนสอดคล้องร้อยรัด จะส่งผลต่อนักเรียนให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้เหมือนคำกล่าวที่ว่า “เตรียมตัวดีมีชัยไปกว่าครึ่ง”

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2525, อ้างอิงใน วุฒินันท์ พิมพ์เนา, 2542, หน้า 28-29) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง วิธีสอนหรือเทคนิคในการสอนกิจกรรมการสอน และวิธีสอนมีหลายแบบและหลายประเภทมีชื่อเรียกต่างๆ กัน แล้วแต่ผู้รู้ หรือนักการศึกษาคนใดจะแบ่งอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่จะใช้จัดประเภทซึ่งไม่เหมือนกัน และบางวิธีสอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอนจะมีชื่อเรียกต่างๆ กัน

โกศล มีคุณ และนรา สมประสงค์ (2538, หน้า 35) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การที่ครูเลือกเทคนิค วิธีสอน หรือการจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนโดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน ถ้าครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพแล้วผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็จะสูงขึ้นได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า “การจัดการเรียนการสอน” เป็นวิธีการที่ครูเลือกใช้เทคนิคการสอน วิธีสอน หรือการเลือกจัดประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนโดยอาจจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน หรืออาจคิดหาวิธีการจัดประสบการณ์หรือดัดแปลงวิธีการจัดประสบการณ์อย่างมีเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ กระทรวงศึกษาธิการ

ได้แบ่งกิจกรรมการเรียนการสอนออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การสอนที่ถือครูเป็นศูนย์กลางของความสนใจ และการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางของความสนใจ โดยครูจะต้องเลือกจัดให้เหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพของผู้เรียน

3. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

สุโขทัยธรรมมาธิราช (2524, อ้างอิงใน วุฒินันท์ พิมพ์เนา, 2542, หน้า 34) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนและครูเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งกันและกัน อันจะทำให้เกิดผลดีสมความมุ่งหมายของการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีความหมายรวมไปถึงเครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535, อ้างอิงใน วุฒินันท์ พิมพ์เนา, 2542, หน้า 34) กล่าวว่า สื่อการเรียน หมายถึง วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประเภทถาวรและสิ้นเปลืองที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อช่วยการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ไพโรจน์ ดวงสุตา (2530, หน้า 27) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งกันและกัน ประกอบไปด้วยเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการ เทคนิคต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดผลดีสมความมุ่งหมายของการเรียนการสอน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นตัวกลางที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน อาจจะเป็นวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ตลอดจนเทคนิค วิธีการที่จะทำการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนประกอบบทเรียน เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่จะเร้าความสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้เร็วและเข้าใจบทเรียนดีขึ้น ดังนั้น การสอนที่ดีจึงจำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนประกอบกิจกรรมนั้น ๆ

ไพโรจน์ ดวงสุตา (2530, หน้า 28-29) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการใช้สื่อการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดและความเข้าใจที่ถูกต้อง รวดเร็ว

ประหยัดเวลาในการเรียนรู้

3. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อการเรียน อันจัดได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรง
4. เพื่อให้สิ่งที่เรียนมีความหมายและง่ายต่อการเรียนรู้

5. เพื่อให้ผู้เรียนจดจำเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ ได้นาน แม่นยำและถูกต้อง
ไพโรจน์ ดวงสุดา (2530, หน้า 30) ได้กล่าวถึง หลักเกณฑ์ในการใช้สื่อ
การสอน ไว้ดังนี้

1. ครูผู้สอนต้องคำนึงว่าสื่อการสอนที่จะนำมาใช้นั้น จะต้องให้ข้อเท็จจริงและ
สร้างความคิดรวบยอดที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียน
2. ต้องคำนึงถึงคุณค่าของการเรียนรู้เป็นสำคัญ
3. สื่อการสอนนั้นต้องเหมาะสมกับอายุ สติปัญญาและประสบการณ์ของผู้เรียน
4. ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อมากกว่าครู
5. สื่อการสอนที่จะนำมาใช้ควรจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดและ
ก่อให้เกิดกิจกรรมร่วมกันในการเรียนการสอน

6. รู้จักเก็บรักษาสื่อต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ดีและใช้ได้ยาวนานที่สุด
สำออง กล้าภักดี (2539, หน้า 24-26) ได้เสนอแนวทางการใช้สื่อการเรียนการสอน
และประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

การใช้สื่อการเรียนการสอน ถ้าครูรู้จักใช้ให้เหมาะสมจะได้ประโยชน์คุ้มค่า ดังนั้น
จึงควรวางแผนล่วงหน้าว่าจะนำมาใช้ในขั้นตอนใด การนำสื่อมาใช้ประกอบการสอน ควรปฏิบัติ
ดังนี้

1. ใช้นำเข้าสู่บทเรียน เช่น ใช้ภาพนำ การสนทนา แผนภูมิเพลง เทปเพลง
เป็นต้น ช่วยเร้าให้เกิดความสนใจที่จะเรียนบทเรียนใหม่
2. ใช้ในขณะที่ดำเนินการสอน เช่น ใช้ภาพ ของจริง ประกอบการอธิบายฉาย
ภาพยนตร์หรือภาพนิ่ง เกมที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาของบทเรียน การแสดงบทบาทสมมติ
ช่วยให้การเรียนสนุกสนานและประทับใจ
3. ใช้สรุปบทเรียน เช่น แผนภูมิสรุปบทเรียน เพลง เป็นต้น
4. ใช้วัดผลการเรียนรู้ เช่น แผนเกม แบบฝึก ช่วยให้คุณทราบความก้าวหน้า
ในการเรียนรู้ของนักเรียน
5. ใช้ทบทวนบทเรียน จะช่วยให้นักเรียนระลึกได้ว่าได้เรียนสิ่งใดไปแล้วบ้าง
เพื่อครูจะได้สอนเนื้อหาต่อไปอย่างได้ผลดี

และไพโรจน์ ดวงสุดา (2530, หน้า 31) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของสื่อการเรียน
การสอน ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องราวที่ครูสอนได้ง่ายและรวดเร็ว แม้จะเป็นเรื่องของนามธรรมก็สามารถใช้สื่อแสดงให้เห็นรูปธรรม ช่วยสร้างความเข้าใจที่ดีขึ้น
2. ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนที่จะศึกษาบทเรียนต่าง ๆ มากขึ้น และทำให้อยากทำกิจกรรมด้วยตนเองต่อไป
3. ช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จริง ได้สัมผัส รับรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเองได้แก้ปัญหา มีโอกาสแสดงออกเป็นผลให้นักเรียนเกิดความกล้า กล้าพูด กล้าทำ รู้จักคิดอย่างมีหลักเกณฑ์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เกิดประโยชน์ที่สามารถนำไปต่อเนื่องกับความรู้และประสบการณ์เดิมได้ดี
4. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความทรงจำที่ถาวร สืบเนื่องมาจากได้เรียนรู้จากประสบการณ์หลายมิติ มีใช้ฟังเพียงคำ บอก หรืออ่านจากตำรา แล้วนี้ภาพตามคำ หรือตัวหนังสือเหล่านั้นเพียงมิติเดียว ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะทำให้เกิดความทรงจำ เพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น

นอกจากนี้ ไพโรจน์ ดวงสุดา (2530, หน้า 30) ยังได้เสนอแนะประโยชน์ของการใช้สื่อการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียน
2. กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง
3. ทำให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดและความเข้าใจที่ถูกต้องและรวดเร็ว
4. ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากอุปกรณ์การเรียน
5. ทำให้ผู้เรียนเกิดความจดจำ เรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ ได้นาน แม่นยำและถูกต้อง
6. ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดี
7. ช่วยให้ผู้เรียนมีความหมายและง่ายต่อการเรียน
8. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ได้มากในเวลาอันสั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า “สื่อการสอน” คือ วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนวิธีการต่าง ๆ ที่เป็นตัวกลางในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนและครูเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอด ซึ่งกันและกัน ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น จดจำ ได้แม่นยำ เกิดความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง ประหยัดเวลาในการเรียนการสอน ครูมีหน้าที่ที่จะเลือกใช้สื่อการสอนแต่ละประเภทแต่ละชนิดให้เหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนและ

เหมาะสมกับวัย สติปัญญาและประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนบรรลุ จุดประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ

4. ด้านการวัดและประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539, หน้า 61) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง การนำเอาข้อมูลที่ได้จากการวัดผลไปพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ อย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วสรุปออกมาว่า ผู้เรียนมีระดับความสามารถหรือระดับสมรรถภาพเท่าใด

สัมพันธ์ ประชุมเวช (2536, หน้า 50) กล่าวว่า การวัดและประเมินผล หมายถึง การที่ครูใช้วิธีการและเครื่องมือวัดผลชนิดต่าง ๆ เพื่อที่ครูจะได้ทราบว่า นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ หรือทักษะพื้นฐาน ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน ปลายภาคเรียน และปลายปี สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมที่กำหนดไว้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า “การวัดและการประเมินผล” เป็นกระบวนการ รวบรวมหลักฐาน โดยใช้เครื่องมือในการวัดชนิดต่าง ๆ แล้วนำมาพิจารณาคุณค่า เพื่อที่จะได้ ทราบว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะ พฤติกรรมเป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539, หน้า 61) ได้กล่าวถึง บทบาทของการประเมินผลที่จะนำมาใช้ในการศึกษามี 5 ประการ คือ

1. การประเมินผลเป็นวิธีการที่จะได้รับหลักฐานและนำไปใช้ในการปรับปรุง การเรียนการสอนนักเรียน
2. การประเมินผลให้หลักฐานที่ครอบคลุมไปไกลกว่าการทดสอบที่ใช้กันปกติใน ห้องเรียน
3. การประเมินผลเป็นเครื่องช่วยขยายความสำคัญของเป้าหมายและจุดประสงค์ ของการศึกษา และเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ทราบว่านักเรียนได้เจริญงอกงามไปตามทางที่ปรารถนานั้น
4. การประเมินผลเป็นระบบควบคุมคุณภาพ ซึ่งใช้ในการวินิจฉัยคุณภาพของ การเรียนการสอนในแต่ละชั้นตอนว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด ถ้าไม่มีประสิทธิภาพจะต้องแก้ไข อย่างไรก่อนที่จะสายเกินไป
5. การประเมินผลเป็นเครื่องมือของการศึกษา โดยใช้พิจารณาประสิทธิภาพของ ทางเลือกของกระบวนการจัดการศึกษาว่าทางใดที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ดีที่สุด

พฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล มีความต่อเนื่อง สอดคล้องสัมพันธ์กัน ครูจึงควรให้ความสำคัญในทุกด้าน ทุกขั้นตอน พิจารณาองค์ประกอบของการสอนทั้งหมดในลักษณะของระบบที่มีทั้งตัวป้อน กระบวนการ ผลผลิต และผลย้อนกลับ จัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงผู้เรียน สภาพแวดล้อมของชุมชนและท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมให้ปฏิบัติจริง มีการเสริมแรงติชม ใช้สื่อกระตุ้นช่วย เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีในขณะที่เรียน เมื่อดำเนินการเช่นนี้แล้ว ก็คาดหมายได้ว่า นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะประสบการณ์ มีเจตคติที่ดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รู้จักพัฒนาตน พัฒนาสังคมพัฒนาอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วารี คำชื่น (2532, หน้า 64) ได้ทำวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาพลศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาพลศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน บุคลิกภาพในการสอน การใช้อุปกรณ์ในการสอนและสถานที่ การสนใจและเสริมแรงการเรียน การมอบหมายงานให้ปฏิบัติ การปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรม และการประเมินผลการเรียนการสอน

บุญจันทร์ มุลกัน (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนพลศึกษาตามการรับรู้ของครูพลศึกษาและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษารับรู้ที่ตนเองปฏิบัติพฤติกรรมการสอนทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และนักเรียนรับรู้ที่ครูพลศึกษาปฏิบัติพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนพลศึกษา ตามการรับรู้ของครูพลศึกษาและตามการรับรู้ของนักเรียน แยกเป็นรายการในแต่ละด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวม 24 รายการ จาก 60 รายการ ดังนี้

1. พฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน 6 รายการ คือ แต่งกายเหมาะสมกับวิชาที่สอน ใช้ภาษาท่าทางและการพูดที่เหมาะสมสุภาพ แสดงกริยามารยาทที่สุภาพในขณะสอน เข้าสอนและเลิกสอนตรงเวลา บอกให้เห็นคุณค่าของการเรียนวิชาพลศึกษาช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส

2. พฤติกรรมการสอนด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน 6 รายการ คือ มีการเตรียมการสอนล่วงหน้า สัมภาษณ์นักเรียนก่อนสอน มีแบบฝึกหัดทักษะหลายรูปแบบ การจัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลาที่สอน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมอุปกรณ์บนที่นักเรียนที่มีโรคประจำตัว

3. พฤติกรรมการสอนด้านการนำเทคโนโลยีหรือวัสดุอุปกรณ์มาใช้ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน 5 รายการ คือ ใช้สื่อทัศนูปกรณ์เพื่อช่วยในการสอน นำวัสดุอุปกรณ์จากท้องถิ่นมาดัดแปลงเป็นอุปกรณ์กีฬา ฝึกให้นักเรียนใช้อุปกรณ์กีฬาในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกายและทักษะให้เหมาะสมกับเพศและวัยแนะนำนักเรียนเกี่ยวกับการใช้การดูแลรักษาอุปกรณ์กีฬาและสถานที่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาอุปกรณ์กีฬาและสถานที่

4. พฤติกรรมการสอนด้านลำดับขั้นตอนในระบบการสอน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน 3 รายการ คือ บอกขอบข่ายเนื้อหาวิชาและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสอนแต่ละครั้ง ให้นักเรียนมีสุขปฏิบัติหลังการเรียนทุกครั้ง ดัดแปลงวิธีการสอนและจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

5. พฤติกรรมการสอนด้านการสร้างเสริมแรงจูงใจในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน 4 รายการ คือ สร้างบทเรียนหรือกิจกรรมให้มีความสนุกสนาน กระตุ้นให้นักเรียนอยากจะทำกิจกรรมเองอยู่เสมอ จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับพลศึกษาและการแข่งขันกีฬาให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านทักษะกีฬาเป็นรายบุคคล

6. พฤติกรรมการสอนด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน บุคคลทั้ง 2 กลุ่ม มีการรับรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกรายการ

วุฒินันท์ พิมพ์เนาวิ (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนพลศึกษาตามการรับรู้ของครูพลศึกษาและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษารับรู้ว่าตนเองปฏิบัติพฤติกรรมการสอนทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และนักเรียนรับรู้ว่าคุณครูพลศึกษาปฏิบัติพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนพลศึกษา ตามการรับรู้ของครูพลศึกษาและตามการรับรู้ของนักเรียน แยกเป็นรายการในแต่ละด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวม 25 รายการ จาก 60 รายการ ดังนี้

1. พฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน 6 รายการ คือ แต่งกายเหมาะสมกับวิชาที่สอน ใช้ภาษาท่าทางและการพูดที่เหมาะสมสุภาพ แสดงกริยามารยาทที่สุภาพในขณะสอน เข้าสอนและเลิกสอนตรงเวลา บอกให้เห็นคุณค่าของการเรียนวิชาพลศึกษาช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส

2. พฤติกรรมการสอนด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน 6 รายการ คือ มีการเตรียมการสอนล่วงหน้า สัมภาษณ์นักเรียนก่อนสอน มีแบบฝึกหัดทักษะหลายรูปแบบ การจัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลาที่สอน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมอุปกรณ์ บันทึกนักเรียนที่มีโรคประจำตัว

3. พฤติกรรมการสอนด้านการนำเทคโนโลยีหรือวัสดุอุปกรณ์มาใช้ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน 6 รายการ คือ ใช้สื่อทัศนูปกรณ์เพื่อช่วยในการสอน นำวัสดุอุปกรณ์จากท้องถิ่นมาดัดแปลงเป็นอุปกรณ์กีฬาฝึกให้นักเรียนใช้อุปกรณ์กีฬาในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกายและทักษะให้เหมาะสมกับเพศและวัย แนะนำนักเรียนเกี่ยวกับการใช้การดูแลรักษาอุปกรณ์กีฬาและสถานที่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาอุปกรณ์กีฬาและสถานที่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการซ่อมแซมสนามวัสดุอุปกรณ์กีฬา

4. พฤติกรรมการสอนด้านลำดับขั้นตอนในระบบการสอน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน 3 รายการ คือ บอกขอบข่ายเนื้อหาวิชาและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสอนแต่ละครั้ง ให้นักเรียนมีสุขปฏิบัติหลังการเรียนทุกครั้ง ดัดแปลงวิธีการสอนและจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

5. พฤติกรรมการสอนด้านการสร้างเสริมแรงจูงใจในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน 4 รายการ คือ สร้างบทเรียนหรือกิจกรรมให้มีความสนุกสนาน กระตุ้นให้นักเรียนอยากจะทำกิจกรรมเองอยู่เสมอ จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับพลศึกษาและการแข่งขันกีฬาให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านทักษะกีฬาเป็นรายบุคคล

6. พฤติกรรมการสอนด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน บุคคลทั้ง 2 กลุ่ม มีการรับรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกรายการ

มนัสนันท์ กุลวงศ์ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษาตามการรับรู้ของตนเอง เพื่อนครูผู้สอนพลศึกษา และนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษา มีการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.56$) และในรายด้าน 4 ด้านอยู่ในระดับดีมาก เช่นเดียวกัน ยกเว้น ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ระดับดี ($\bar{X} = 4.36$) เพื่อนครูผู้สอนพลศึกษา มีการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับดี

($\bar{X} = 4.43$) และในรายด้าน 2 ด้าน อยู่ในระดับดี เช่นเดียวกัน ยกเว้น ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน และด้านบุคลิกภาพและลักษณะนิสัย อยู่ระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.62, 4.57$ และ 4.52 ตามลำดับ) นักเรียน มีการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.35$) และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม การสอนของครูพลศึกษา ตามการรับรู้ของตนเอง เพื่อนครูผู้สอนพลศึกษา และนักเรียน โดย วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ในภาพรวมครูพลศึกษา มีการรับรู้แตกต่างกับ เพื่อนครูผู้สอนพลศึกษา และนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในรายด้าน พบว่า มีการรับรู้แตกต่างกัน 4 ด้าน

สมบัติ คุ้มไชน้ำ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการพัฒนา ตนเองกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาตนเองของครูพลศึกษาโดยภาพรวม มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 5.34$) โดยด้านที่มีความต้องการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.54 ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ส่วน พฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษาตามความเห็นของครูพลศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 5.39$) และรายด้านก็อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความ ต้องการพัฒนาตนเองกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต การศึกษา 11 มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .847$)

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา รายงานการศึกษาค้นคว้า รายงานการวิจัย ในเรื่อง หลักการของพลศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา จึงสรุปได้ว่า การเรียนการสอน วิชาพลศึกษามีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้วิชาพลศึกษา โดยการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จครูจะต้องสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป เน้นกระบวนการโดยให้นักเรียนรู้และเข้าใจวิธีการปฏิบัติงาน มีการเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีการนำผลการประเมินไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนพลศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จึงเป็น แนวทางหนึ่งที่จะแสวงหาแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครู เพื่อ

ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอย่างมี
ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในโอกาสต่อไป